

MUZEUL TEHNIC ÎN AER LIBER – O REALIZARE IMPORTANTĂ A UNIVERSITĂȚII TEHNICE A MOLDOVEI

Ion Bostan, academician, prof.univ.dr.hab., D.H.C.

Valeriu Dulgheru, prof.univ.dr.hab.

Universitatea Tehnică a Moldovei

„Muzeele sunt depozitarele istoriei.”

Dezvoltarea civilizațiilor pe parcursul istoriei a fost strâns legată de dezvoltarea tehnicii. „*Munca l-a creat pe om*” spune un cunoscut dicton leninist. Dezbrăcându-l de sensul pur ideologic adevărul este că pentru a supraviețui Omul a trebuit să inventeze, să creeze: de la cele mai rudimentare scule (săpăliga, toporul, arcul cu săgeți, vasele de ceramică, focul, construcția caselor, mai apoi roata, moara, carul ș.m.a.) până la cele mai sofisticate de astăzi.

Nu fac excepție nici stră - străbunii noștri, care au locuit pe actualul teritoriu al Republicii Moldova. Mai mult decât atât ea face parte din marea civilizație cucuteniană, aflându-se chiar în centrul răspândirii acestei culturi de la Ariușd până la Tripolie, poartă urmele acestei civilizații, urmele progresului tehnic generat de această cultură. Iar depozitarele acestor urme ale istoriei sunt muzeele. Din păcate în Republica Moldova nu există nici un muzeu al tehnicii.

Sub acest aspect este binevenită crearea Muzeului Tehnic în aer liber la Universitatea Tehnică a Moldovei. Amplasat în Parcul-Dendrariu al Universității Tehnice a Moldovei din sect. Râșcani pe o suprafață de apr. două hectare, aflat încă la începuturi (un muzeu se crează în timp), Muzeul Tehnic în aer liber a devenit un loc de agrement îndrăgit de locuitorii din apropiere, de studenți. Muzeul îmbină logic avantajele parcului ca loc de agrement și Muzeul Tehnic în aer liber. Astfel, scopul de bază al unui muzeu – de a fi vizitat de cât mai mulți vizitatori, este atins. Amplasat chiar în campusul universitar Muzeul este vizitat de mulți studenți, de tinere familii cu copiii lor.

Muzeul are o structură logică cu posibilități de dezvoltare. Este un loc unde se întâlnesc trecutul (spirală evoluției tehnicii, vestigiile istorice), prezentul (turbinele eoliene, care produc energie electrică pentru iluminarea Parcului prin cele peste 200 de lămpi executate în stil retro) și viitorul (Stația Terestră de monitorizare a zborului satelitului „*Republica Moldova*” care va fi lansat pe orbită în viitorul apropiat).

La baza creării Muzeului Tehnic în aer liber se află o spirală, care simbolizează evoluția tehnicii, pe care au fost amplasate simbolurile sculpturale ale celor mai mari invenții și inventatori, a creativității tehnice, create de mari sculptori din Republică, dar și din afara ei (fig. 1). De menționat nivelul artistic înalt al sculpturilor, fapt ce îmbină armonios utilul cu frumosul, acest moment având o pronunțată funcție educativă.

În scopul realizării sculpturilor în campusul UTM a fost inaugurată o tabără de creație, în care au fost antrenați cunoscuți sculptori din Republica Moldova și din Bielarusi, care urmau să imprime bucăților mari de piatră de Cosăuți și de granit sensul

Fig. 1. Vedere de zi și nocturnă a Parcului Dendrariu - Muzeu al Tehnicii în aer liber.

tehnic al simbolului, dar și esteticul. Sculpturile au fost create timp de câteva luni în fața trecătorilor ocazional, în mare parte studenți și profesori, care strângeau miraj din umeri (poate doar pentru studenții de la arhitectură și design era mai clar), punându-și întrebări rămase fără de

Fig. 3. Sculptura omului primitiv „Guru”, sculptor Valentin Vărtosu.

răspuns mai multe zile în șir. Era complicat să-ți dai seama ce se ascunde sub fiecare piatră. În punctul inițial al spiralei, care se află chiar în centrul spațiului Muzeului Tehnic în aer liber, este amplasată compoziția sculpturală cu numele „Scântee” (fig. 2), care simbolizează cremenele de obținere a focului – cea mai mare invenție creată de om, care a ridicat existența umană la alt nivel. Interesant este faptul că a fost creată de unica femeie din echipa de creație – sculptorul Prascovia Popa – Donoi. De la simbolul focului privirile alunecă treptat spre Guru – statuia stilizată a Omului care străpunge Cerul cu privirea-i iscoditoare, creată de sculptorul Valentin Vărtosu (fig. 3). Însă elementul central al Spiralei este, fără îndoială, Gânditorul de la Hamangia (fig. 4) (o altă cultură creată tot în spațiul actual românesc. O figurină similară a fost găsită și în spațiul cucutenian și poartă numele de Gânditorul de la Târpești) – o figurină stilizată creată de stră-străbunii noștri drept dovadă că gândirea le era prezentă. Drept dovadă a importanței acestei figurine pentru înțelegerea ființei umane este faptul că a fost aleasă drept una dintre cele 10 simboluri, care urmează a fi plasate pe o corabie interplanetară a viitorului drept mesaj pentru alte eventuale civilizații din Univers. Această impresionantă sculptură a fost zămislită de Ion Zderciuc – un nume notoriu printre sculptorii de talie cu contribuții majore aduse culturii românești.

Fig. 2. Sculptura „Scântee”, sculptor Prascovia Popa-Donoi.

În punctul inițial al spiralei, care se află chiar în centrul spațiului Muzeului Tehnic în aer liber, este amplasată compoziția sculpturală cu numele „Scântee” (fig. 2), care simbolizează cremenele de obținere a focului – cea mai mare invenție creată de om, care a ridicat existența umană la alt nivel. Interesant este faptul că a fost creată de unica femeie din echipa de creație – sculptorul Prascovia Popa – Donoi.

De la simbolul focului privirile alunecă treptat spre Guru – statuia stilizată a Omului care străpunge

Cerul cu privirea-i iscoditoare, creată de

Fig. 4. Sculptura „Gânditorul de la Hamangia”, sculptor Ion Zderciuc.

Treptat privirile se îndreaptă spre o sculptură amplasată chiar în centrul Parcului pe un postament, de unde de la înălțimea-i te sfidează cu privirea-i iscoditoare asemenea creaturii sale Gioconda. Da. Este vorba despre statuia lui Leonardo da Vinci

Fig. 5. Sculptura „Leonardo da Vinci”, sculptor Tudor Cataraga

Fig. 6. Sculptura „Fertilitate”, sculptor Iurie Platon.

(fig. 5), cel care pe lângă faptul că a fost cel mai mare artist al Epocii Renașteri, a fost și cel mai mare inginer al Epocii, de la el venind foarte multe elemente tehnice, cu care ne întâlnim astăzi zi de zi. Și a fost creată această operă de artă de regretatul sculptor Tudor Cataraga.

Urmează sculpturile „Fertilitate” (fig. 6) creată de maestrul Iurie Platon, care mânuiește la fel de bine și penelul, „Zbor frânt” (fig. 8) creată de sculptorul

Grigore Sultan, „Nostalgie” (fig. 7), modestă la prima vedere după proporții, zămislită de bielorusul Andrei Vorobiov. Sculptura „Perspectiva planelor înclinate” creată de sculptorul Ștefan Rusu vine ca un omagiu adus uneia dintre cele mai importante

Fig. 7. Sculptura „Zbor frânt”, sculptor Grigore Sultan.

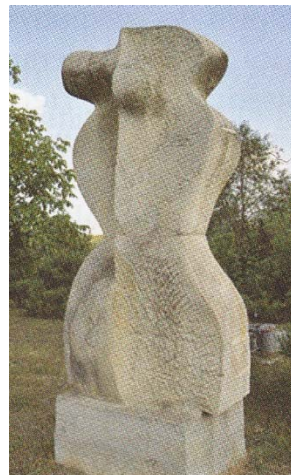

Fig. 8. Sculptura „Nostalgie”, sculptor Andrei Vorobiov.

Fig. 9. Sculptura „Perspectiva planelor înclinate”, sculptor Andrei Vorobiov.

invenții umane – planul înclinat, utilizat din cele mai vechi timpuri până astăzi în diverse mecanisme. Toate aceste sculpturi sunt amplasate într-o succesiune logică pe

Fig. 10. Vedere de ansamblu a amplasării unor sculpturi.

spirala evoluției tehnice care se evidențiază bine în fig.1. Pe aceeași linie a spiralei mai sunt amplasate două simboluri ale tehnicii moderne – două turnuri-spiralate metalice nefinisate deocamdată, la rotirea elementelor cărora vor fi generate efecte luminescente interesante.

Nu am vorbit nimic despre o altă sculptură originală „Evoluția roții” (fig. 11) creată de sculptorul Mihai Damian, cunoscut prin libertatea interpretativă, puritatea gândirii. Această sculptură este amplasată în afara spiralei în fața ei, de parcă s-a dorit de a evidenția importanța pentru progresul tehnicii a celei mai mari invenții a Omenirii.

Acestea sunt elementele de bază ale spiralei evoluției tehnicii aflată la baza Muzeului. Cu toate că este încă în stadiu de formare Muzeul posedă deja o serie de exponate de valoare:

- Tractorul cu șenile T-40B cu nr. 1 de fabricare, produs la 22 septembrie 1960 la Uzina de Tractoare, care a fost cea mai mare uzină constructoare de mașini din Republică (fig. 12,a);

- Tractorul cu roți metalice SHTZ-15/30 de tip Universal produs la Uzina de Tractoare din Har'kov (HTZ), URSS (fig. 12,b);

- Tractorul cu pneuri HTZ-25 produs la Uzina de Tractoare din Har'kov, URSS (cadou URSS pe când Brașovul a fost redenumit în numele lui Stalin (a. 1950)), donat de Universitatea Transilvania din Brașov (fig. 12,c).

Fig. 11. Sculptura „Evoluția roții”, sculptor Mihai Damian.

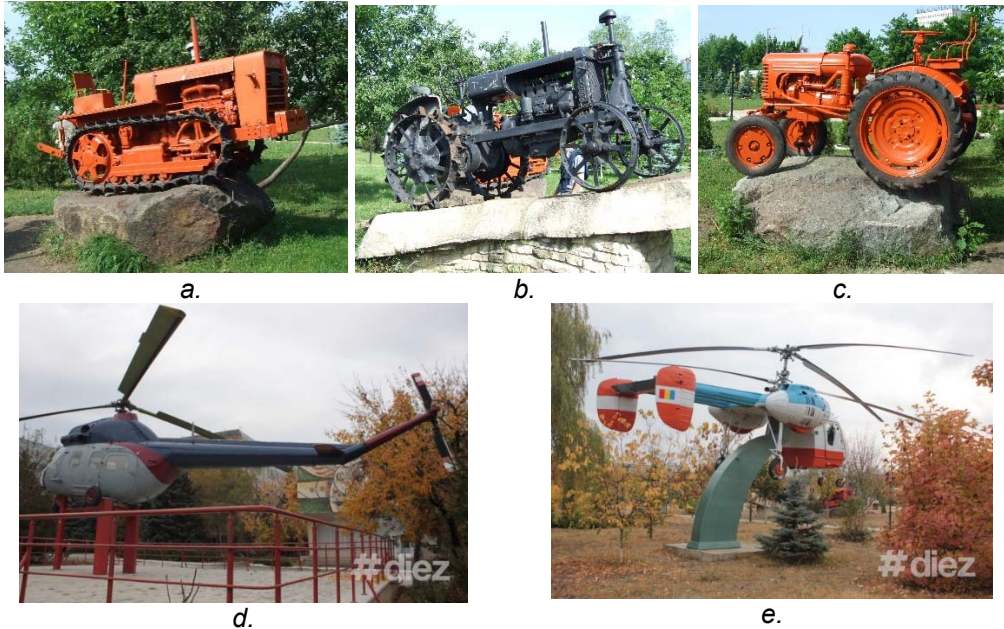

Fig. 12. Tractorul T-40B (a); tractorul SHTZ 15/30 (b); tractorul HTZ-25 donat or. Braşov în a.1950 (c); elicoptere (d,e).

Tractoarele sunt vizitate deseori de copii traditional atraşi de tehnică care, spre bucuria lor, au posibilitatea să se şi caţăre pe ele.

Două elicoptere, amplasate pe postamente înalte, completează aripa stângă a Muzeului Tehnicii în aer liber (fig. 12, d,e).

Însă cel mai vizitat exponat al Muzeului a devenit tramvaiul de epocă tras de doi cai metalici (fig. 13). Caii reprezintă adevărate opere de artă, fiind compuşi dintr-o serie de organe de maşini asamblate ingenios prin sudare.

Fiecare organ al calului (corp, picioare, cap, coadă, coamă ş.a.) a fost creat din organe de maşini corespunzătoare atât ca formă cât şi funcţionalitate (roti dinţate,

Fig. 13. Tramvaiul de epocă tras de cai.

Fig. 14. Trecutul și prezentul împreună.

lanțuri, pârghii, tije ș.a.). Vagonul de epocă tras de trăpași (parcă auzi tropăitul copitelor cailor pe caldărâmul străzilor vechiului Chișinău, pentru completarea idilei fiind pus în funcțiune clacsonul retro) devine cel mai vizitat loc al Muzeului. Tineri însurăței vin să-și immortalizeze evenimentul crucial din viața lor cu imagini în stil retro: urcați într-un vagon de epocă, tras de doi bidivii, semnalizând cu claxonul trecătorii apăruiți întâmplător în cale. Sau bunici și bunicuțe plimbând nepoții prin parc, care se cer urcați în tramvai sau chiar pe cai. Deseori poți vedea studenți stând pe scaunele tramvaiului cu o carte, conspect sau o tabletă.

Terminăm această vizită imaginară în Muzeul Tehnicii în aer liber cu descoperirea încă a unei compoziții sculpturale pierdute undeva în mijlocul Parcului – simbolul teascului, instrument cunoscut de strămoșii noștri încă până la Hristos.

Fig. 15. Sculptura „Teasc pentru struguri”.